

Дзвоник

№ 133

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 11 рік видання, квітень, 2018 рік

Християна Ігнатюк,
6 «Б» клас, м. Рагівці

Дзвоник (Clopotel)

№ 133, 2018 р.

*Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.*

ISSN 2501-2630
ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Тереза Шендрою

Редколегія: Іван Ковач, Михайло

Михайлюк, Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:

redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі й дидактичні ігри
- * вироби своїми руками

Дзвоник Завжди радо прислухається до
ваших пропозицій і друкуватиме надіслані
вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Михайло НЕБИЛЯК

ВЕСНЯНИЙ ПОЛІТ

Гримлять колеса часу наді мною,
струмить черемха ніжністю в зеніт;
земля ще пахне глиною сирію,
а ти все ждеш, чекаєш мій привіт.

Я в даль біжу весняну, я – дитина,
назустріч шлю акації в диму,
щоб вечори не знали, коли днина,
замінить ніч у казку ту саму.

Щоб вороги не знали, коли знову
зустрінемось у лузі наших мрій.
Не вірим ми у казку яворову,
в якій ворожка зичить нам надій.

Ми віримо в надії лиш навесні,
коли черемха кличе у політ, –
летіти з нею широко, як в пісні
і як у казці, хочем много літ!

МОЛОДІСТЬ

Садиш.
Земля в обійми корінці бере.
Встань вранці й сонце
привітай тайком,
забудь минулі зимовії чари,
що сивіли снігами за вікном.

Всі сплять.
Роса не дощ, що в жмурки сині грає
із райдугою на бровах небес,
і ти не той, що пісеньку співає
про сущий і нескінчений прогрес.

Садиш.
Весна на пальцях мозолі карбує,
сном пахне глина тихо, як із дна,
і дивиться на тебе, мов дитина,
з-під яблуні лискуча борозна.

Мовчиш.
Болить якось правиця
і ліва трошки, серце гне на сум,
а сон гряде великий, як копиця,
приносить запах яблуневих дум...

Ганна ЧУБАЧ

БІЛА ЧАПЛЯ

Біла чапля всіх дурила:
– Я кожих собі купила!
Ще куплю собі хустину
І зостанусь тут на зиму!

Вірив чаплі чорний жук,
І метелик, і павук.
Навіть равлик-недовіра,
Але й він у те повірив.

Тільки жаба-крекотуха
Не хотіла чаплю слухать –
Все стрибала по болоті
Й випускала крик із рота:

– Не хвалися, чапудрило,
Ти кожиха не купила!
Ти не купиш і хустину!
Ти зимуєш на чужині!

Ще земля не стала біла –
Чапля в вирій відлетіла.
Дивувався чорний жук,
І метелик, і павук.

Плакав равлик-недовіра:
– А я вірив! А я вірив!

Тільки жаба на болоті
Полоскала сміх у роті –
Переможемо крекотала:
– Я ж казала! Я ж казала!

Я БЕРУ СВОЄ ВІДЕРЦЕ

Я беру своє відерце
І біжу мерщій по воду,
Бо чекають на городі
Помідори й огірки.

Цілу ніч вони не спали –
Раннє сонце виглядали.
Хочуть їсти, хочуть пити,
Та не вмюють говорити.

Ні очей, ні вух не мають,
Та мене вони впізнають.
Їх щоранку напуваю,
Я їм пісеньку співаю.

Помідори червоніють,
Бо подякувать не вмюють.
А зелені огірки
Тулять листя до руки.

ЛАСИЙ КІТ ІВАШКО

Ласий кіт Івашко
Так зітхає важко.
Впала сіра мишка
У порожню пляшку.

Впала сіра мишка
Аж на саме денце.
Як її дістати?
Це ж бо не відерце!

– Вилізай! Не бійся! –
Кіт просив у миші, –
Я для тебе в мисці
Молока залишу!

Вилізай! Не бійся! –
Кіт благав до ночі.
Тільки вперта мишка
Слухати не хоче.

Ліна КОСТЕНКО

ТЕЛЕГРАМА-БЛИСКАВКА

Вночі за вовчими ярами
зайці давали телеграми.
І прочитала так сосна:
«Чекайте квітами Весна».

ПОЛЬОВІ ДЗВІНОЧКИ

Піднімає джміль фіранку.
Каже: – Доброго вам ранку!
Як вам, бджілко, почувалось?
Чи дощу не почувалось?
Виглядає бджілка з хатки:
– У дзвіночку добре спатки.
Цей дзвіночок – як намет.
Тільки дощ – як кулемет.

СУНИЧКИ

Під маленькими яличками
У смарагдовій траві

Чеше круглі вушка,
Хвостиком махає.
А голодний котик
Пляшку обіймає.

І таке надумав
Ласий кіт Івашко:
– Я закину вудку
В цю глибоку пляшку!

Миша – це не риба!
Упіймаю хутко!
І побіг Івашко
Позичати вудку.

А тим часом миші -
Сестри чорнооки –
Кинули ту пляшку
На долівку боком.

Утекла сіренька
До матері в нірку.
А ласун Івашко
Досі плаче гірко.

– Ой, не плач так гірко,
Котику Івашку,
Подивися, діти
Принесли ковбаску!

Літо вирросло суничками –
То по одній, то по дві.
Ой, сестриченько-яличко,
Ти не дряпай моє личко,
Я суничок назбираю
Жменьку мамі і собі!

СОЛОВЕЙКО ЗАСТУДИВСЯ

Дощик, дощик, ти вже злива!
Плаче груша, плаче слива.
Ти переїщить заходився,
соловейко застудився.
А тепер лежить під пледом,
п'є гарячий чай із медом.

ЛІС НА СВІТАНКУ

Ростуть опеньки у тумані
серед сононок та беріз.
В жабо й атласному каптані
стоїть грибочок, як маркіз.
І сіє дощ дрібнесенький.
Оце уже грибнесенький!

Михайло Гафія ТРАЙСТА

НЕЙМОВІРНІ ПРИГОДИ ПАНАСА-ГУСОПАСА

1. Як пан Іван Колопан захворів на дивну хворобу

Те, про що я хочу розказати вам, юні друзі, трапилось давним-давно, а може й не траплялось ніколи такого, хто його зна?.. Але автори різних творів, що звать себе письменниками, таке собі понавидумують, що хоронь Боже! А опісля помиють руки і кинуть все на мої плечі. А вибачте, я забув відрекомендуватись. Я наратор, тобто оповідач, і мене видумали самі такі писарюги, як оцей Михайло Гафія Трайста, який видумав Панаса-Гусопаса, а потім заставив мене розповідати вам про нього та його неймовірні пригоди. Та нічого, я розкажу вам все, бо мені дуже приємно розмовляти з вами.

Давним-давно в одному гірському присілку жив пан Іван Колопан зі своєю панією Явдохою Колопанихою та дочками-панночками Приською та Міською Колопаничками. Одного разу пан Іван Колопан захворів на якусь дивну хворобу, про яку лікарі, молфарі та знахарі навіть не чували, не то щоб видали. Але на панове щастя у його край прибув на полювання видатний лікар аж із самого Будапешту, чи Відня, чи Парижу, а може зі всіх трьох, хто його зна?.. проконсультував пана, почухав потилицю і вирішив, що той хворий на таку дивну хворобу, що навіть і не питаєте, бо забув її назви, але рятунок від неї один – гуска! Гусячий жир, гусяча кров, гусяче м'ясо...

Через три дні на панськiм подвір'ю появились цілі зграї гусей різних порід. Господи свят! Яких тільки там гусей не було... від диких сірих до східноазійських, від гусаків сухоносих до білобоких гусок, від австрійський до жовтих американських, від англійських до африканських, від баварських до бурбонських... і угорських, і словацьких, і волоських... одним словом з

цілого світу, а геганья... не буду вже вам і говорити. Від світлого ранку до темного вечора: ге-ге-ге, га-га-га і знову ге-ге-ге та га-га-га... панські собаки поніміли з переляку, курки, качки та індикки повтікали у світ за очі, коти, кішки та кошеньята повилізли на дерева і там остовпіли, рогата худоба та коні повтікали у поле, сусіди переселились в інші присілки, пані Явдоха Колопаниха оглухла, а панночки Приська та Міська ходили затулюючи руками вуха.

Але тут виникла інша біда: хто буде доглядати панських гусей, випасати та напувати їх?... Дав Колопан знати по всіх гірських присілках, що платить гарну симбрію, тобто зарплату,

тому хто погодиться випасати його крилаті стада. Та хто з горян, верховинців, піде на таке діло? Тут люди з роду в рід вівчарі, лісоруби, бонднарі, кушнірі, хлібороби, а гусопаси?.. Фе! Хто візьметься за таке діло?

Та докінця панові пощастило – дійшла до нього вістка, що в такiм і такiм місці, в такiм і такiм присілку живе

один хлопчина-сиротина, глухий і придуркуватий, але чемний, послушний і працювятий, який якраз би підійшов до такого діла. Пан потер руки з радощів і наказав привести до нього того хлопчину.

– Будеш випасати моїх гусей? – запитав пан.
– Ге? – недочув хлопчина.
– Моїх гусей випасати будеш? – повторив пан.
– Га? – гакнув бідолаха.
– Ге та га, – махнув рукою пан. – Ти будеш мій Панас-Гусопас.

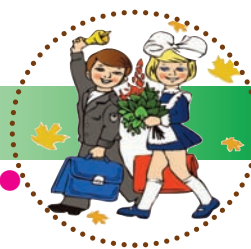
Люди прозвали його Панасем-Гусопасом, але він називав себе «гусарем».

– Вівчар випасає вівці, а гусар гуси, – пояснив Івась сухоносому гусакові.

Рисунок Степана ТРАЙСТА

(Продовження на 10 стор.)

Паола УТЕВСЬКА

НЕВМИРУЩІ ЗНАКИ

(Уривок)

Першим істориком слов'янської писемності був болгарський книжник, учений чернець Чорноризець Храбр. Жив він у X сторіччі при дворі болгарського царя Сімеона. То був період розквіту болгарської літератури, її «золотий вік». У книзі «Сказання про письменна» Чорноризець Храбр розповідає про два етапи розвитку слов'янського письма. Перший – коли слов'яни ще були язичниками (не имеху книг), ото ж читали й ворожили за допомогою рисок та зарубок (чърьтами й рѣзами, чърѣху і гатааху). Другий етап – коли вони хрестились, то почали писати римськими і грецькими письменами, але було це письмо «без оустрое-ния», тобто не пристосоване до слов'янської мови.

І це тривало багато років (и така бѣшу многа лѣта). А відтак «людинолюбець Бог послав їм святого Костянтина Філософа, званого Кириллом, мужа праведного й вірного, і він створив їм тридцять письмен...».

Пошукаємо ж у минулому знаки, що нагадували б перші риси й зарубки.

1899 року археологи розкопали на Україні могильник. На глиняній посудині, знайденій у могильнику, вони побачили цікавий і незвичайний орнамент. Дослідити посудину взявся академік Б. А. Рибаків. Як з'ясувалося, малюнок на посудині був поділений на дванадцять частин відповідно до дванадцяти місяців року. Кожний сектор у свою чергу був заповнений малюнками. Там, де мав бути квітень, – зображено соху. Серпень знаменують колоски. У січні відзначали свято сонця, то й в орнаменті накреслено знак навскісного хреста, що означало у стародавніх слов'ян сонце і полум'я. Виявилось, що зміст і послідовність малюнків збігаються з послідовністю слов'янських релігійних свят і з календарними датами сільсько-господарських робіт.

Ці малюнки – не піктограми. Це щось інше, – можливо, саме ті знаки, які Чорноризець Храбр називає «чърьтами й рѣзами».

Дослідники не обмежуються археологічни-

ми знахідками. Особливо ретельно вивчають вони писемні пам'ятки, вчитуються у давню поживку пергамені. Для пошуків найдавнішої писемності слов'янських племен надзвичайно цікаві чотири документи, автори яких жили у X сторіччі.

...Влітку 921 року з Багдада у країну волзьких булгар виїхало посольство. Серед його членів був один з найосвіченіших людей того часу Ах–мед Ібн Фадлан. Повернувшись додому, він написав про побачене й почуте книгу. Розповів і про наших далеких предків – русів, яких зустрів у Булгарії.

Ахмед Ібн Фадлан докладно описав обряд поховання шляхетного русича, що помер у Булгарії. Хоронили його за звичаями батьківщини. Тіло небіжчика поклали в човен разом із зброєю, конем та задушеною рабинею і спалили. «Потім вони спорудили, – пише далі Фадлан, – щось схоже на круглий пагорб і поставили посередині велику дерев'янку білої тополі, написали на ній ім'я того мужа та царя русів...»

Якими ж знаками було зроблено той напис? Можливо, особистими чи родовими, тамгами, схожими на «чърти» і «різи»? А чи знаками невідомої нам абетки?

Про це Фадлан, на жаль, не розповів нічого...

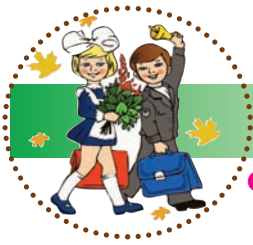
Автор другого документа – географ та мандрівник Масуді. Він пише, що, відвідавши один древній слов'янський храм, побачив у ньому пророцтва, написані на камені.

Знов постає те саме питання: може, на камені були вирізьблені «чърти» і «різи», за якими, як твердить Храбр, ворожили слов'яни, коли ще були язичниками? Пророкування та ворожіння – поняття близькі. Чи то знаки писемності, що не збереглася, не дійшла до нашого часу?

Третій голос із далекого минулого належить німецькому літописцю Тітмару Мерзебурзькому. Він бачив у поганському храмі міста Ретра кілька слов'янських ідолів, і на кожному з них особливими знаками написані імена тих богів. От вам і третя загадка...

Четвертий документ відмітний від попередніх більшою певністю. Арабський учений Ібн ель Недім скопіював один напис, і копія та збереглася. Знаки, що ними зроблено напис, – не риси, не зарубки. Вони не схожі на жодну з

(Продовження на 7 стор.)

Сторінка народознавства

Ольга СЕНИШИН

ЯК СВЯТКУВАЛИ БЛАГОВІСНИКА ГАВРІІЛА 8-го КВІТНЯ

Своєрідним продовженням великого християнського свята Благовіщення (7 квітня) за народною традицією є день Благовісника Гавриїла або просто Гаврила. В його честь 8 квітня відзначається свято Собор Архангела Гавриїла, який вважається одним з найвищих ангелів. У біблійній традиції Гавриїл є вісником смерті чи Божим посланцем, говорить важливі звістки і має силу забирати в людини можливість говорити. Народ дав йому ім'я Благовісник чи Благовіст, бо саме він предвістив народження Івана Хрестителя та Ісуса Христа.

Та все ж таки в першу чергу у народній уяві Архангел Гавриїл є володарем блискавки. Вірять, що саме в цей день грим та блискавка прокидаються від зимового сну. А тому після Благовісника кожен день можна сподіватися грому. В різних місцевостях України збереглося багато легенд про грим і блискавку. В усіх таких оповіданнях народ намагається дати своє пояснення цього незвичного явища природи. Зокрема на Чернігівщині кажуть, що ці природні явища спричинює Бог, який передає Гаврилові золоті ключі небо відмикати, щоб дощ землю змочив. На Київщині збереглась думка, що грим і блискавка від того, що архангел Гавриїл сідає на велику хмару верхи і б'є її золотою різкою – для того, щоб земля прокидалася, бо вже весна. На Херсонщині вважають по-іншому: коли гримить, то це з небесної гармати святий Юрій і архангел Гавриїл стріляють у нечисту силу. Святий Юрій кулі закладає, архангел Гавриїл гніт

запалює – від того грим і блискавка. На Канівщині розповідають, що як гримить, то це Ілля по небі їздить, а блискає – це Гаврило квіткою махає. В західноукраїнських легендах Благовісник є володарем сонця. А оскільки сонце

найголовніше з усіх небесних світил, то кажуть: «Благовісник старший від Великодня». Та все ж найбільш розповсюдженим є переконання, що блискавка виникає, коли Гавриїл шукає чортів. Вони ховаються за хмарами, які архангел розриває. Чорт тікає, а хмари за ним вигинисто блис-

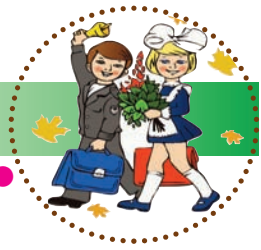
кають – от і виходить справжнісінька блискавка. Та в незалежності від місцевих різноманітностей про походження блискавки чи грому, здається, повсюди се-

ляни були переконанні: «Ілля – володар грому, а Гаврило – блискавки. Обох святкуємо, бо грим і блискавка страшні для нас хліборобів».

Люди завжди з повагою і побоюванням відносилися до

всемогутнього Гаврила. Його святкували і шанували, намагалися всіляко оберекти себе і свої оселі від його кари. В першу чергу, було прийнято не працювати 8 квітня, бо хто знехтує такою засторогою, – «Гаврило хату підпалить». Щоб задобрити Архангела – треба відвідати раннішу службу в церкві, щиро там помолитися. За однією з легенд, навіть сонце на Благовісника не зійде доти, поки не відправлять церковну службу – таким важливим і могутнім вважався Гавриїл. Для того аби убезпечитись або відвернути зловісну силу блискавок під час негоди, люди вдавалися і до всяких інших дійств: запалювали страсні свічки; обкурювали свяченим зіллям та водою будівлі; викидали на подвір'я кочергу або лопату, якою саджають хліб; читали молитви і заклинання, тощо. Дітей же навчали такого: «Коли вперше на весні чують грим – повинні підперти пліт», щоб не боліла спина.

(Продовження на 7 стор.)

(Продовження з 5 стор.)

відомих нам писемних систем і досі не розшифровані.

Вже точно не про «черти» і «різи», а саме про письмі; ь іється у «Повісті временних літ», автор якої Нестор-літописець наводить тексти договорів, укладених між Руссю та Візантією. Такі угоди існували у 911 році, за часів Олега, в 944 році, за часів Ігоря, тобто ще до хрещення Русі.

Відомо, що візантійські дипломатичні документи писали двома мовами – грецькою та мовою держави, з якою укладався документ. У Ігоревім договорі, наприклад, сказано: «Мы же свещание се написахом на двою харатью». Інакше кажучи, цю угоду було написано на двох аркушах пергамену, у двох примірниках, як на наші поняття. У тому самому договорі йдеться про те, що колись послали та купці з Київської Русі, прибуваючи у Візантію, пода-

вали золоті або срібні печатки. Тепер же вони повинні мати при собі відповідні грамоти. В Олеговому ж договорі згадуються письмові заповіти руських людей, що померли у Візантії...

Договори, духівниці, вірчі грамоти... Та все це – це не та слов'янська писемність, що її з певністю можна було б вважати попередницею сучасного алфавіту. Прямий його попередник – то алфавіт, створений великими просвітителями слов'ян – братами Кирилом і Мефодієм.

Кирило і Мефодій не тільки намагалися створити слов'янські богослужбні книги. Вони присвятили своє життя благороднішій, вищій меті. Брати прагнули відстояти самобутність слов'янської культури, задля цього розгорнули величезну освітню діяльність, створили ґрунт для розвитку й пишного розквіту давньослов'янської літератури.

(Продовження з 6 стор.)

Крім того, Архангел Гавриїл вважається цілителем від лихоманки. Тож до нього звертали люди свої молитви у разі ураження цим недугом.

Існувало дивне народне повір'я, що все народжене в цей день «не буде благовісне», виїде нескладним. Наприклад, в ягнят з'являться «кручаки» – черви в голові, а із знесеного яйця не вилупиться курча. Навіть над людьми, народженими в цей день, часто насміхалися і говорили, що з них нічого путнього не виїде. – «Що народиться на Гавриїла – потворно і негарно», – говорили літні люди. Тому 8 квітня старалися ні прясти і не шити. Бо виїдуть некрасиві речі, які ніхто не захоче носити і купувати. Після Гавриїла прясти не можна було – все одно не піде про запас. Казали: «навесні день довгий, а нитка коротка», маючи на увазі, що жінки від тепер мали повно роботи у полі, на городі. Пряха просто не встигне спрясти нитки до початку жнив. Подекуди навіть вірили, що на жінок, які не слухають цієї по-

ради, може напасти сухість – хвороба, при якій німіли і віднімалися руки.

Та найбільш вагомим для селянського життя було переконання, що в день Гаврила «грим і блискавка землю будять, щоб прокидалася, бо вже весна». А це

означало, що прийшла пора посіву. В цей день правдиві господарі носили в церкву хлібні зерна для посвячення. Вдома ж вони змішували зерна з насінням. Вважалося, що, змішане з іншим насінням, це зерно дасть добрий урожай. Від Благовісника було прийнято починати сіяти ранні ярі зернові – овес, ячмінь, ярову пшеницю. З 8-го квітня господині також починали висаджувати на городі помідори, кабачки, гарбуз, квасолю, диню, кавуни. Було прийнято закладати картоплю для

проростання. Для захисту від шкідників обливали окропом куці агрусу і чорної смородини.

Як правило, початок як оранки так і сівби проходив урочисто і зі збереженням усіх місцевих звичаїв та традицій. Повсюди, збираючись їхати в поле, селяни одягали чисті сорочки, в яких вони причащалися в церкві – «щоб не було бур'яну на ниві». Перед виходом з хати відбувалася сімейна молитва. Виходили на першу сівбу натще, перша жменя кидалася навхрест із примовкою: «Уроди, Боже, добре зерно на мій хрест». Під час засівання годилось говорити, стививши голос. Не можна лаятися, бо за народним повір'ям, «коли сівач лихословить, то за ним слідом чорт ходить і будяки сіє». По всій Україні закінчення першого дня сівби відзначали як велике свято: вдома сівачів зустрічали з хлібом-сіллю, готувався святковий обід. Найбільшої ж радості було дітям – цього дня їм дарували нові сорочки або чоботи. Тож вдалого посіву дорослим і гарних сорочечок дітворі!!!

Михайло Гафія ТРАЙСТА

НЕЙМОВІРНІ ПРИГОДИ КОТИГАРБУЗЕНКА

(Графічна дитяча оповідь за ідеєю Степана Трайсти)

(продовження з попереднього числа)

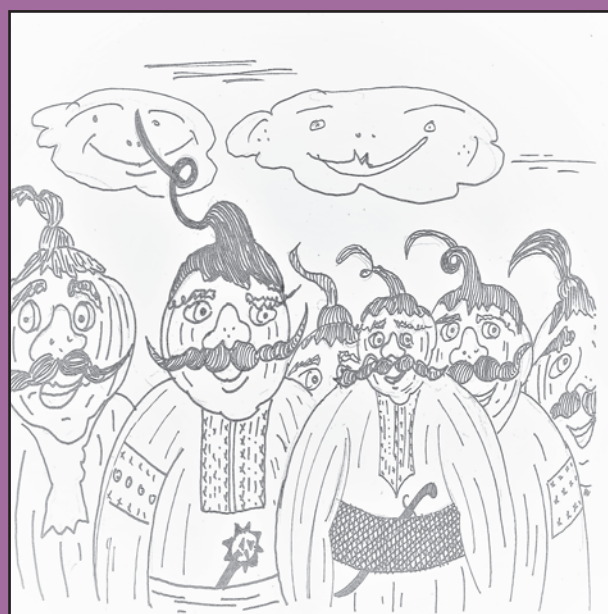
Жак-жук наказав, щоб привели
Минодору-помідору.

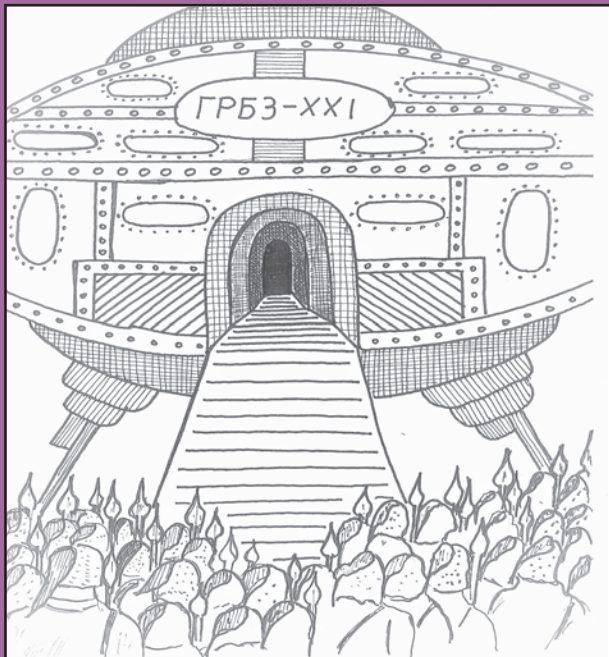
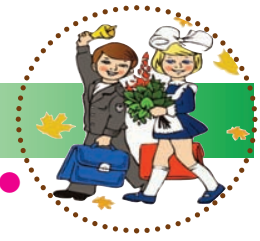
Але цей дав драла разом зі всім
своїм військом.

Як побачив Котигарбузенко свою
наречену, накинувся з шаблюкою на
Жак-жука.

Гарбукозаки зістались мов укопані, бо
такої хоробрості не бачили зроду.

Після чого махнули рукою, взяли
Минодору-помідору і повернулись до
своїх космічних гарбукокораблів.

До своєї планети Гарбузії

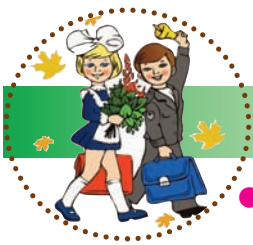
І полетіли через небесний простір.

Де гуляють місяць, зорі, і комети, і пла-
нети, і зірок цілі намети.

Кінець!

*Малюнки:
Степан та Михайло Трайста*

(Продовження із 4 стор.)

2). Як Панас-Гусопас Лісового Діда спас.

Другого дня рано-вранці на зорі з полотняною торбинкою через плече, з прутиком в руці, Панас-Гусопас вигнав на пасовисько свою крилату отару на пасовисько.

– Не віддаляйся від сільської толоки, щоб мене завжди гуси під рукою! – крикнув на нього пан Колопан.

– Га? – запитав Панас.

– Кажу не ходи далеко, щоб...

– Ге?

– Та йди до біса! – розсердився пан.

– Ага, – махнув головою Панас.

Коли дійшов край села, замість того, щоб повернути ліворуч до сільської толоки, Панас гегекнув та гагакнув на гусей і погнав їх праворуч дорогою, що піднімалась до зелених полонин.

«А що, хіба гусар гірш вівчаря чи вівчар ліпший гусара? Є місце на зелених полонинах вівцям, знайдеться і гусам.» – міркував Панас, підганяючи гусей стежиною, що вела до гірського озера.

– Там ви напасетесь досхочу свіжої травки, нап'єтесь прозорої водички, а ще й скупастесь в криштелевому озері, – пообіцяв Панас своїм підлеглим.

– Ге-ге-ге... – загекали сумно гуси.

– Ану диви! Я їм обіцяю гори й доли, а вони все сумують та сумують, – здивувався Панас.

– Панасе голубчику, коли б ти знав, лебедика наш, для чого нас випасаєш, коли б ти знав, яка доля нас чекає, ех коли б ти знав?.. – загекали ще сумніше гуси.

Але Панас не розумів їхньої мови і, махнувши рукою, пішов далі.

Але тільки увійшли до темного бору, як спіткнувся об колоду і впав.

– Хто це серед дороги колоду поставив?! – розсердився Панас. – Ану я зараз її в саму прірву кину!

– Не кидай мене, – жалібно застогнала колода.

– Що це за чортівня?! – крикнув переляканий Панас, відскочивши вбік.

– Це я, – продовжувала стогнати колода.

– Хто ти? Я гусар, а ти хто?

– Лісовий Дід.

– Га, чий дід?

– Лісовий.

– Бісовий?! Пан мене нагнав до біса, а я потрапив до його діда, – здивувався Панас.

– Та не бісовий, а лісовий! – крикнув з останніх сил дід.

– А, лісовий?! І що тут робиш?

– Гину.

– Кудя линеш?

– Не лину, а гину – помираю.

– До раю?

– Гину, помираю, чекаю смерті, – зібравши сили, гукнув дід.

– Ага, смерті... серед дороги?,

– Надіюсь, що мене хтось буде спасати.

– Як я можу тебе випасти, як ти помираєш? А до того, дивись, кільки в мене гусей...

– Не випасати, а спасати – рятувати!

– Закопати? Ні, дідусю, раз помри, і потім...

живого тебе я закопувати не буду.

– Слухай, хлопче, – покликав Панаса дід, щоб той нахилив до нього вухо. – Я помираю з голоду, мене прокляла стара Каня-Босорканя, щоб я загинув голодним, відтоді раз в триста років я мушу їсти, ось вже другий тиждень чекаю на когось, щоб нагодував... то може спасеш ти мене.

– Ти їсти хочеш? – здивувався Панас.

– Дуже.

– От так би і сказав відразу, а то випасай... закопай... – махнув рукою Панас і віддав дідові свою торбинку з харчами.

Дід поділив на дві половини окраєць хліба та цибулину, поснідав і зробив знак, щоб Івась нахилився вухом до нього, а коли хлопець нахилився він хохнув йому у вухо.

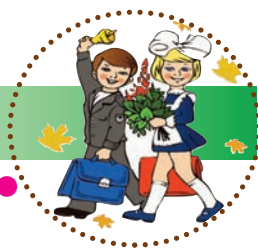
– А-а-а! – заверещав переляканий Івась. – Що це за шум, що це за гамір, що це за свист?!

– Не лякайся, – посміхнувся дідусь. – Я віддав добром за добро – повернув тобі слух, і не тільки слух, відсьогодні ти будеш розуміти мову тварин і птахів, дерев і квітів, води і вітру, зможеш розмовляти з громами й блискавицею. А тепер прощавай!

– Та йди собі з богом, – махнув рукою Панас і почав підганяти гусей, бо ось сонце піднялось до серед неба, а вони ще ні з темного бору не вийшли.

(З Панасем-Гусопасом ви познайомитесь краще в наступному числі «Дзвоника», я впевнений, що ви подружите з ним.)

(далі буде)

Карло КОЛЛОДІ

ПРИГОДИ ПІНОККІО

XVI.

ПРЕКРАСНА ДІВЧИНКА З БЛАКИТНИМ ВОЛОССЯМ НАКАЗУЄ ЗНЯТИ ДЕРЕВ'ЯНОГО ХЛОПЧИКА З ДЕРЕВА, ПОКЛАСТИ В ПОСТІЛЬ І ВИКЛИКАЄ ТРЬОХ ЛІКАРІВ, ЩОБ ВОНИ ВСТАНОВИЛИ, ЖИВИЙ ВІН ЧИ МЕРТВИЙ

Тоді як нещасний Піноккіо, якого розбійники повісили на гілці Великого дуба, був більше мертвий, ніж живий, Прекрасна Дівчинка з блакитним волоссям знову виглянула у віконце й остовпіла від подиву: бідний хлопчик, повішений за горло, під шаленим вітром витанцьовував тарантелу. Серце її сповнилося безмежною жалістю до бідолахи, і вона тричі ляснула в долоні.

Гучно залопотіли прудкі крила, і великий сокіл спустився на підвіконня.

– Що накажете, Чарівна Феє? – спитав Сокіл і схилив на знак пошани дзьоба. (Бо, щоб ви нарешті знали, Дівчинка з блакитним волоссям насправді була дуже добра Фея, яка вже тисячу років жила тут на узліссі.)

– Ти бачиш дерев'яного хлопчика, що висить он там на гілці Великого дуба?

– Бачу.

– Так-от. Лети негайно туди, розірви своїм міцним дзьобом мотузку, на якій гойдається хлопчик, і поклади його обережно на траву під дубом.

Сокіл полетів, за дві хвилини повернувся й сказав:

– Я виконав те, що ви мені звеліли.

– Що з ним? Він живий чи мертвий?

На перший погляд він здавався мертвий, але не зовсім, бо тільки-но я розв'язав зашморг у нього на шиї, він зітхнув і ледь чутно пробелькотів: «Тепер мені краще».

Тоді Фея ляснула в долоні двічі, і з'явився чудовий Пудель, який ходив на двох задніх ногах, ну точнісінько як людина.

Пудель був одягнений у парадну кучерську ліврею. На голові він мав невеличкий трикутний капелюх, вишитий золотом, білу перуку з кучерями,

що спадали аж на плечі. А ще на ньому був фрак шоколадного кольору з брильянтовими ґудзиками і двома великими кишенями для кісток, які дарувала йому на обід хазяйка, та короткі штанці з червоного оксамиту. На ногах він носив шовкові панчохи і легенькі черевички. Ззаду в нього висів такий ніби капшук з синьої матерії, куди він ховав у дощ свого хвоста.

– Послухай, Медоре, – промовила Фея до Пуделя. – Бери мерщій найкращу карету з моєї стайні і рушай до лісу. Там на траві, під Великим дубом, ти знайдеш ще живого дерев'яного хлопчика. Обережно підними його, поклади в карету на подушки і привези сюди. Зрозумів?

Пудель махнув три-чотири рази синім капшуком і миттю зник.

Незабаром із стайні виїхала гарна блакитна карета, вся оббита канарковим пір'ям, а всередині в ній було повно баночок із збитими вершками й кремовими тістечками. Карету тягли сто пар білих мишей. Пудель, сидячи на передку, ляскав батоном праворуч і ліворуч, мов візник, що дуже поспішає.

Не минуло й чверті години, як карета повернулася. Фея, що чекала біля дверей дому, взяла бідолашного Піноккіо на руки і віднесла в кімнату з перламутровими стінами, а потім послала по найславніших лікарів у всій околиці.

Незабаром один по одному з'явилися лікарі: Ворон, Сова і Цвіркун-балакун.

– Я хочу, щоб ви, синьйори, – промовила Фея до лікарів, – я хочу, щоб ви сказали мені, живий чи мертвий цей нещасний дерев'яний хлопчик.

Перший підступив до ліжка Ворон. Він перевірів пульс Піноккіо, потім помацав його за носа, за мізинець на нозі. Після цього він урочисто виголосив таке:

– На мою думку, дерев'яний хлопчик мертвий-мертвісінький. Та якщо, на жаль, він виявиться не мертвий, то можна напевно вважати, що він живий.

– Мені дуже неприємно, – промовила Сова, – заперечувати Воронові, моєму шановному другові й колезі. Навпаки: на мою думку, дерев'яний хлопчик живий-живісінький, та якщо, на жаль, він виявиться не живий, то тоді він мертвий.

(Продовження із 10 стор.)

– А що скажете ви? – звернулася Фея до Цвіркуна-балакуна.

– Я таке скажу: розумний лікар, коли не знає, що сказати, хай краще помовчить. Зрештою, цього дерев'яного хлопчика я бачу не вперше. Я знаю його вже досить давно.

Піноккіо, що досі лежав непорушно, мов поліно, почувши ці слова, затремтів так, аж ліжко загойдалося.

– Цей дерев'яний хлопчик, – вів далі Цвіркун-балакун, – запеклий ледар...

Піноккіо розплющив очі і вмить заплющив їх знову.

– ...шибеник, нероба, волоцюга... Піноккіо сховав обличчя під простираadlo.

– ...це неслух, який рано чи пізно зажене в могилу свого батька.

І тут усі в кімнаті почули приглушене хлипання і плач. Уявіть собі, які були всі вражені, коли заглянули під простираadlo і побачили, що це плаче Піноккіо.

– Коли мертвий плаче, це означає, що він скоро одужає, – урочисто заявив Ворон.

– Я не бажаю сперечатися з моїм шановним другом і колегою, – промовила Сова, – але, на мою думку, коли мертвий плаче, це означає, що йому не хочеться вмирати.

XVII

ПІНОККІО ЇСТЬ ЦУКЕРКУ, АЛЕ НЕ ХОЧЕ ПИТИ ЛІКИ. ТА ОДРАЗУ ВИПИВАЄ, КОЛИ БАЧИТЬ, ЩО ПО НЬОГО ПРИЙШЛИ МОГИЛЬНИКИ. ПОТІМ ВІН ЗНОВУ КАЖЕ НЕПРАВДУ І, ЯК КАРА, В НЬОГО ПОЧИНАЄ РОСТИ НІС

Щойно три лікарі вийшли з кімнати, Фея підступила до Піноккіо, поклала руку йому на лоба й одразу відчула, що в хлопчика жар.

Тоді вона висипала в склянку з водою білий порошок і лагідно промовила:

– Випий і за кілька днів одужаєш.

Піноккіо зиркнув на склянку, скривився трохи і спитав плаксиво:

– А воно солодке чи гірке?

– Гірке, але тобі стане краще.

– Як гірке, то я не хочу.

– Послухайся мене: випий.

– Але я не люблю гіркого.

– Випий. Як вип'єш, дам тобі цукерку, щоб тобі стало солодко в роті.

– А де цукерка?

– Ось вона, – сказала Фея, дістаючи з золотої

цукернички цукерку.

– Я спочатку з'їм цукерку, а потім вип'ю оту гідку гірку воду.

– Обіцяєш?

– Так.

Фея дала йому цукерку. Піноккіо миттю схрумкав її і сказав, прицмокуючи:

– Як було б чудово, якби цукерки теж були ліками. Я б уживав їх щодня.

– Тепер виконай свою обіцянку і ось ковтни трохи води, яка поверне тобі здоров'я.

Піноккіо знехотя взяв у руки склянку, встромив туди кінчик носа і нарешті сказав:

– Занадто гірке, аж дуже гірке. Я не можу так цього випити.

– Як ти таке кажеш, коли навіть не покуштував?

– А я понюхав. Дайте ще одну цукерку, то вип'ю. Фея терпляче, як добра мати, поклала йому в рота другу цукерку і знову простягла склянку.

– Е-е, я так не можу пити, – скривився Піноккіо.

– Чому?

– Мені заважає подушка на ногах.

Фея забрала подушку.

– Дарма! Все одно я не можу випити.

– Що тобі ще заважає?

– Мені заважають прочинені двері.

Фея зачинила двері.

– І все ж таки, – заридав на весь голос Піноккіо, – я не хочу пити цих гірких ліків, ні, ні, ні!

– Мій хлопчику, тобі ж буде гірше.

– Дарма.

– Ти дуже хворий.

– Ну то й що.

– За кілька годин лихоманка спровадить тебе на той світ.

– Мені байдуже.

– І ти не боїшся смерті?

– Зовсім ні! Краще померти, ніж випити такі гідкі ліки.

В цю мить відчинилися двері, і до кімнати зайшли чотири чорних, як сажа, кролики. На плечах вони несли невеличку труну.

– Чого вам треба від мене? – закричав Піноккіо і перелякано сів на ліжку.

– Ми прийшли по тебе, – відповів найбільший кріль.

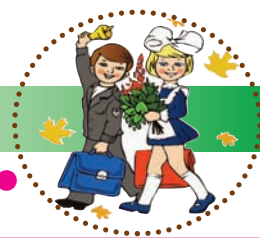
– По мене?.. Але ж я ще не мертвий.

– Ще ні, але тобі жити ще лише кілька хвилин, як не вип'єш ліки, щоб одужати від лихоманки.

– О люба Феє, люба Феє, – заверещав Піноккіо, – дайте мені мерщій цю склянку... Та швидше, швидше, бо я не хочу помирати, ох, я не хочу помирати!

Схопивши склянку обома руками, він вихилив її одним духом.

(далі буде)

Оляна РУТА

Івасик із Гусеням зібралися писанки розписувати, адже ж ось-ось – Великдень. Наготували писачки, віск, фарби, яйця, всілякі писанкарські інструменти. А Карлсон усе ходив за ними слідком і думав: до чого ж це

вони готуються, що вони збираються робити? А може, вони ладнаються приготувати великий, красивий, кольоровий торт, адже ж фарби нібито харчові?..

Так ходив-ходив Карлсон, чого тільки не передумав, а спитати соромився. Але ж хіба не можна найкращому в світі Карлсонові запитати про те, чого він не знає? І Карлсон наважився.

Спитав Івасика на вушко:

– Івасику! А що то таке? Що ви збираєтеся робити з тим усім?

– Ми писатимемо писанки.

– Пи-сан-ки?

– Великодні писанки – це наш дуже давній красивий звичай.

– Але ж... я не вмю писати писанок, я навіть писачка в руках не втримаю, хоч я – найкращий у світі Карлсон. Та й

ПИСАНКИ ТРЕБА ШАНУВАТИ

кольори попереплутую – коли в яку фарбу кидати яйце, Ет, не вийде, мабуть, з мене писанкаря!.,

– Я тебе не впізнаю, Карлсоне! – озвался Гусеня. – Такий хвацький та бравий хлопець – і на тобі! Тепер і старі, й малі писанки пишуть, і вмільці, й невмільці.

А Івасик додав:

– І вмільці ж теж колись були невмільцями, починали з того ж, із чого й ти, Карлсоне. На Великдень треба подарувати писанку другові, і щоб на тій писанці було все тільки хороше, щоб було на ній те добро й щастя, яке ти бажаєш тому, кому даруєш писанку. Отож,

Карлсоне, сідай з нами й будеш учитися.

І скоро Карлсон уже вмів тримати писачка. Тоді – виводити мережива й візерунки. Тоді – правильно вкидати яєчко в фарбу. Тоді – акуратно витирати його.

Тоді навчився знімати з писанок віск. І ось у Карлсона в руках – перша його писанка.

– Ну й красуня! – вигукнули Івасик із Гусеням, – Молодець, Карлсоне!

Карлсон розписав писанки для Івасика й для Гусеняти. Були вони гарні-прегарні, і

Карлсонові закралася думка; «Не буду я дарувати цих писанок, вони ж такі гарні, такі гарнющі!»

Писанки пошепотілися між собою й вирішили втекти, щоб провчити Карлсона.

Засумував Карлсон і подався шукати втікачок. Ішов і казав:

– Писаночки! Мої любі писаночки! Поверніться до мене! Я ж вас для найкращих друзів своїх розписав! Ось-ось Великдень, як же я вас їм подарую? Ви дуже гарні, але я не заберу вас до Швеції, бо щиро готував для Івасика й Гусеняти. То лиш одна думочка така до мене в голову залетіла, але її вже там нема!

Я ж найкращий у світі Карлсон! Вибачте, що я вас хотів забрати собі, поверніться! І в куцах щось загомніло:

– Справді, давай повернемося, бачиш, він добрий хлопець!

– Атож! Не будемо засмучувати його друзів, та й його самого. Ми ж – великодні,

Писанки викотилися з куців прямо перед Карлсоном,

– Ой мої любі писанки! Як добре, що ви знову зі мною! Я знаю про вас багато, але тепер знаю ще одне, дуже важливе: писанки треба шанувати!

І Карлсон пригорнув до грудей обидві свої писанки.

ІГРИ

Ріпка

Дітяхам молодшої вікової групи можна запропонувати стати учасниками веселої казкової естафети «Ріпка». У цьому змаганні може брати участь кілька команд по 6 чоловік. Кожна команда шикуються в колону біля лінії старту, а по одному з учасників розташовуються в декількох метрах від них, зображаючи ріпку. За командою стартує «дід», добігає до ріпки і повертається на старт, де до нього приєднується «бабка». Разом вони знову долають дистанцію і повертаються за «внучкою» і т.д. Коли за «ріпкою» прибігає вся команда, «ріпка» чіпляється за «мишу» і всі разом повертаються на старт.

Кенгуру

Ця дуже рухлива, спортивна естафета для дітей молодшого шкільного віку вимагає певних зусиль і спритності від юних учасників. Для її проведення потрібно всього кілька м'ячів за кількістю команд. Учасники шикуються в коло-

ну на лінії старту, перші затискають між колін м'яч. За сигналом ведучого потрібно подолати певну дистанцію, повернутися і передати м'яч

наступному члену команди. Щоб трохи ускладнити процес, можна розставити на дистанції прості перешкоди, які потрібно буде огинати в процесі проходження.

Піраміга

Запропонована естафета для дітей 1 класу крім фізичної підготовки вимагає від учасників уваги і кмітливості. Для її проведення знадобиться кілька модулів-пірамід, які попередньо

розбираються, і окремі кільця в хаотичному порядку кладуться біля складальної стійки. За сигналом ведучого по одному учаснику команд підбігають до деталей піраміди, вибирають відповідну за розміром, одягають на стійку і повертаються до команди, передаючи естафету. Перемагає команда, яка першою правильно збере піраміду.

Сіамські близнюки

Для успішного проходження цієї рухливої естафети для дітей 3 класу учасники повинні діяти злагоджено і допомагати один одному. Команди гравців складаються з парної кількості дітей, які розбиваються на пари. У кожній парі ліву ногу одного учасника прив'язують до правої ноги другого учасника, перетворюючи їх у своєрідних сіамських близнюків. У такому вигляді пари повинні пробігти задану дистанцію і постаратися не впасти.

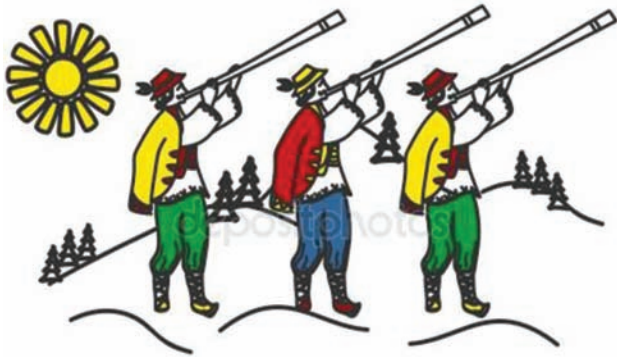
А коротше?

Учитель. Степане, скажи одне речення.

Учень. Собака голосно гавкає у дворі.

Учитель. А коротше?

Учень. Гав!

- Ану назви.
- Цей світ і той світ.

Чий м'яч?

На подвір'я залетів футбольний м'яч. Якась тітка схопила його і почала кричати:

- Чий це м'яч?
- А вікно розбилось? – запитав Сашко.
- Ні.
- Тоді мій!

Хвалько

- Вчора я упав з тридцятиметрової драбини!
- І залишився живий (здивування)?!
- Але ж я зірвався з першого щабля.

Райське життя

Учитель запитує учнів:

- Хто дасть відповідь: чи довго жили в раю Адам і Єва?
- Доки достигли яблука! – почулося з останньої парті.

Грамотний

- Скажи, Петрику, скільки маємо частин світу?
- Дві, Ірино Богданівно!

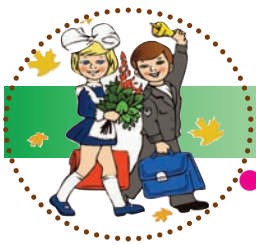

В однині і множині

- Як, на твою думку, – питає учителька, – слово «штани» – це однина чи множина?
- Я так думаю, що верхня частина у них однина, а нижня – множина.

Черевички втомилися

- Костик з татом гуляв біля річки. Втомившись, син звернувся до тата:
- Візьми мене на ручки, а то мої черевички втомилися.

Молитва за рідну мову

Слова Юрія ШКРУМЕЛЯКА

Музика Івана ЛІБЕРА

Непоспішаючи

1. Бо-же, От-че ми-ло-сти-вий, Ти нам дав цю мо-ву
мо-во-ю ми мо-жем Ве-ли-ча-тись пе-ред
жи, Не-бес Вла-ди-ко, Хай бу-де по Тво-їй

крас-ну, По-між мо-ва-ми най-кра-щу, На-шу рід-ну, на-шу
сві-том, Бо між мо-ва-ми ця мо-ва – Мов тро-ян-да по-між
во-лі, Щоб та мо-ва го-мо-ні-ла Віль-но в ха-ті, цер-кві,

влас-ну. 2. То-ю мо-во-ю спі-ва-є, Нам, ма-
цві-том. 4. Хоч би хто на-пас-ту-вав нас, Хоч би
в шко-лі. 6. Дай діж-да-тись по-ша-нів-ку Рід-но-

лень-ким, на-ша ма-ти, То-ю мо-во-ю нав-ча-ла Те-бе,
й хто по-смів гро-зи-ти, – Дай нам си-лу, дай від-ва-гу Рід-ну
го, свя-то-го сло-ва, Щоб цві-ла на сла-ву Бо-жу На-ша

Бо-же, про-слав-ля-ти. 2. То-ю 3. То-ю
мо-ву бо-ро-ни-ти. 4. Хоч би 5. По-мо-
у-кра-їн-ська мо-ва. 6. Дай діж-

Відгадай

Які ноги заввишки, такий ніс
завдовжки.
Хату на хаті має, всім жабам раху-
нок знає.

(Лелека)

Хто вийде у відкрите поле, не поки-
даючи свого дому?

(Слимак)

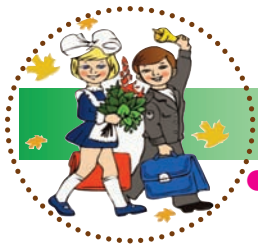
Брат до сестри в гості йде,
А сестра від нього втікає.

(Місяць та сонце)

Уночі гуляє, а вдень спочиває,
Має круглі очі, бачить серед ночі.

(Сова)

«Дзвонки», № 133

Розмалюй сторінку

Зроби власними руками

Розмальовуємо камінці та палички

Звичайна дерев'яна гілочка може перетворитися на казкову змію, велетня-динозавра або мальовничі корали. Спробуй – яскраві фарби, штучні оченята і кольорові резинки роблять справжні дива!

Та якщо поверхня палички не завжди рівна та гладенька, розмальовувати камінці – одне задоволення, адже їх можна перетворити на будь-яку тваринку або рослину.

Спочатку гладенькі камінці потрібно вимити з милом, висушити, а вже потім можна переходити до розмальовування. Нанеси малюнок олівцем, а тоді розфарбуй акриловими фарбами. Найменші художники можуть просто взяти пензлик і – до справи!

Пішаємося нашими дітьми!

*Марія-Екатерина Луце, 1,7 років,
м. Бухарест*

*Дарія Йонуце та Чезаріна Григорійчук,
перший клас, с. Негостина*

Група дітей м. Серет